

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 824

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

705

P A T R I S T I C I .

706

tium est: *Tria sunt in quibus pre-
cipue lex diuina consistit &c. Par-
ticulam quamvis praedit elenchus
Capitum seu potius Conspectus
totius Particulae; non enim nu-
meri congruunt. Ita elenchus
Part. I. censet Capitula XXVI.
cum reipsa sint XLVI. et in im-
pressis plane LXIV. et sic de aliis.
Nil tamen propterea Operis in-
tegritati deest. Finit Lotharius
post expositum Missae Canonem
his verbis: *totum (Canonem) con-
tinue censui subscriendum. Omi-
ferunt illum Lipsiensis et Col-
nienensis, non vero Codex noster,
in quo Capitibus XII. distinctus
exakte legitur. Confer, si lubet,
etiam Cod. DCCXCIX.**

CCXXVI. VII f. 10.

466

Codex membraneus lat. Sec.
XIII. Folior. 144. 4. per duas
columnas bene exaratus, rubricis-
que distinctus hanc Notam prae-
fert: *Iste liber pertinet Conuen-
tui fratrum sancte Crucis Canon.
Regular. Domus Colonien. quem
contulit nobis dilectus pater et con-
frater noster Johannes de castro
vulgariter torborch. quondam prior
noster. nunc autem in benthlage
monasterien. dioc. cui tamen alia
manus adjecit: Dono habui et ha-
bui dono cum alijs. Continet por-
ro Sequentia: I. De Sanctis post
pascha Secund. Johannem. Ego
sum uitis uera &c. Omelia beati
augustini episcopi. Incipit: *Iste
locus evangelicus ubi se dominus
uitem et discipulos suos palmites
&c. Et finit: per ineffabilem gra-*
Denis Codd. mss. theolog. Bibl. Palat.*

*tiam Verbum caro factum est et
habituuit in nobis. Itaque tres hic
Tractatus in Johannem videlicet
LXXX. — LXXXII. prout extant
edit. Maur. Paris. T. III. P.
2. col. 702. in unam Homiliam
coaluere non adeo oculatum
scriptorem naeti, ut qui varia
transfiliuit. Malo tamen mox sub
principium cum eo: fecit autem
labruscas, quam cum edit. fecit
autem spinas.*

II. fol. 5. a Nesselii manu: *S.
Bernhardi Vitis Mystica seu Trac-
tatus de Passione Domini, cuius
initium: Jesu benigne, uitis ue-
ra, lignum uite &c. et finis: fi-
nemque sacramus optimo et dul-
cissimo ibesu. Amen. Transtulit
Mabillonius in Opp. Bernardi
edit. Paris. 1690. Vol. II. T. 5.
col. 427. ad Avavuor pium nec
indoctum nec inelegans. Textus
noster correctior edito. Melius
enim benedictus flos, quam bene-
dictus. proprietates notare quam
nominare. nec tantum naturam istius
uitis, sed etiam ea quam nec tan-
tum ea. Et primo quidem occurrit
quod quam Et primo quidem quod
plantata est pro plantatus &c.*

III. fol. 52. p. 2. *Incipiunt
Soliloquia bernhardi. In edit. cit.
col. 199. tribuuntur Guillelmo
Abb. S. Theodorici titulo de con-
templando Deo cum Prooemio,
quod Codex noster ignorat, qui
infit: Uenite ascendamus ad mon-
tem domini &c. et in alias parti-
culas sectus est, quam quidem in
Editis. Ultima sunt: te adoramus
et benedicimus tibi gloria in se-
cula. Post quae rubro notatum: Item*

Y y

de

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 824

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

707

C O D I C E S

708

de soliloquiis bernhardi. Atque hic comparet Particula illa, quae in Edit. *Prooemium* inscribitur, incipitque: *In lacu miserie et in luto fecis &c.* Sed in Codice continuo adtexta est ei alia Particula, quam in Edit. non reperio, quaeque totius Tractatus *Epilogus*, et non nisi per Librarium errorem cum *Prologo* conjuncta fuisse videtur. Cum enim *Tractatus* ab Allegoria Animae ad montem Domini ascendentis et Corpus suum interea inferius expectare jubentis incipiatur, dicaturque in fine *Cap.* penult. *Sed jam usinus* (corpus) revocat et pueri persistrepunt, atque ideo Anima c. ult. supremum veluti vale Deo faciat, non inconcinne ea sequuntur, a quibus Particula nostra inchoat: *Surge et exi binc. Domine bonum est nos hic esse. Quo ibo a facie tua? Exi binc et redi ad egrotum tuum, corpus tuum, quod tibi commisi custodiendum et obseruandum. Jam tabescit. Infelix ego homo quis me liberabit &c.* Probe ista consonant cum iis, quae Tractatus initio habentur: *Revertetur enim et heu revertetur quam citissime, vel, ut legit Noster: Reuertetur enim et heu quam cito.* Notet porro Lector, Particulam hanc nec T. IV. Biblioth. Cisterc. cui inserta sunt Guillelmi Opuscula, comparere. Finit illa: *Patientes estote usque ad aduentum meum. Usque quo Domine? Moyses et Aaron ite ad onera vestra.*

IV. fol. 59. p. 2. *Sermo pulcher.* In illud Isa. c. 66. 13. Si-

cud mater consolatur filios suos ita consolabor uos. Initium: *Magna est super nos fratres karissimi pie-tas conditoris nostri, qui multo ampliori affectu nos diligit quam aliqua mater filium suum &c.* Deinceps de 7. Generibus lacrimarum, de 15. fluentibus de ubere humanitatis &c. Finis: *sed fruamini cum gaudio magno in presenti per gratiam et in futuro per gloriam. Quod nobis prestare &c.* Autorem ignoro.

V. fol. 63. p. 2. *Sermo ber-nardi de natuitate domini nostri ihesu christi dilecti paruuli.* Initium: *Grandis quidem est dilectissimi bodierna dominice natuitatis sollempnitas &c.* Est Sermo I. edit. *suprac.* T. III. col. 776. Ad-dam et Sermones in Cod. subsequos: *Item sermo bern. de natuitate domini.* Initium: *Duo que-dam rerum genera &c.* Est Ser-mo III. col. 781. *In Circumcisio-ne domini sermo bernhardi.* Initium: *Audiimus paucis uerbis ex-pressum &c.* col. 788. *Sermo pri-mus de circumcisione.* Initium: *Ab inicio deus modum acceptat &c.* Est Sermo II. col. 790. *Sermo bern. de resurrectione christi.* Initium: *Vicit leo de tribu iuda. vi-cit plane maliciam &c.* col. 892. *Idem de eadem resurrectione.* Initium: *Accepimus ab Apostolo ha-bitare christum &c.* col. 899. *Ser-mo bernhardi in penthecoste.* Initium: *Celebremus dilectissimi ho-die spiritus sancti sollempnitatem &c.* col. 928. Atque hic Bernar-di Sermones interrumpuntur.

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 824

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

709

P A T R I S T I C I .

710

VI. fol. 79. *In die corporis Christi sermo.* Initium: *Inmensa diuine largitatis beneficia exhibita populo christiano &c.* Primum *Lectiones* sunt *Thomae Aquinatis* de hoc Festo, five *Opusculum ejus LVII.* T. XVII. Edit. Rom. 1570. fol. 40. f. His dein adnectitur Cento e Patribus de Eucharistiae figuris in Lege veteri, qui definit in Recentioris cuiusdam institutionem practicam de usu S. Caenae hoc fine: *ad montem uirtutis uiatores adducens, ad quem nos perducat &c.*

VII. fol. 81. p. 2. *In diuisione Apostolorum.* Initium: *Numerus apostolorum duodenarius sub multis sacre scripture figuris est signatus &c.* Materia potius congesta pro Sermone, quam Sermo formatus. Coenobitam arguunt multa de *Regulis*, de *Praelatis* &c. Inter alia ridiculum: *Quidam ueniunt ad montem gelboe id est ad ecclesiasticam dignitatem in nominatiuo casu. ut qui nominentur et habeant famam longam et latam.* *Quidam in genituo: vt qui traxerunt ortum ex nobili genere.* *Quidam in datiuo. ut qui ascendunt per symoniacam prauitatem.* *Alii in accusatiuo. ut illi qui honestam personam impugnant ut cedat.* *Alii in ablatiuo. ut cum iuste adeptus deicitur. et alter minus iuste creatur.* *Alii in vocatiuo. et bij beati ascendunt &c.* Digna, quibus Oliv. Mailardus, aut Abrab. a S. Clara in videant.

VIII. fol. 84. p. 2. Resumuntur Bernhardi Sermones. Primus:

de Angelis. Initium: *Angelorum bodie memoria celebratur &c.* Habitus in Festo S. Michaelis legitur edit. suprac. T. III. col. 1019. *Idem de Angelis.* Initium: *Auditis fratres ewangelicam lectionem &c.* col. 1021. *Bern. de omnibus sanctis.* Initium: *Festiuitatem hodiernam sanctorum omnium &c.* col. 1023.

IX. fol. 91. p. 2. *Sermo in conceptione marie non Bernardi.* Non certe, ut qui Virginem sine labe originali conceptam propugnat. Incipit: *Celeberrima enim sollempnitas conceptionis sancte dei genitricis alme uirginis marie ab eterno in mente fecundissima summi opificis singulariter predestinata — multis erat temporibus occultata sed multis miraculis desuper reuelata.* Adducit porro Miracula illa de *Helsino* Abbe et duabus *Clericis*, quae depromxit ex *Epistola* five *Sermone Anselmi Cantuar.* quem *Gerberonius* inter Fictitia rejicit in edit. *Opp. Anselmi Paris.* 1721. append. p. 505. in *Censuris* praeviis contendens, *Anselmum* in contraria fuisse sententia. At vero eum Festo conceptionis saltem favisse, vel e Cap. 2. Concilii *Londin.* a. 1328. celebrati liquet, ubi legis: *venerabilis Anselmi prædecessoris nostri, qui post alia quædam ipsius antiquiora solemnia Conceptionis solemnne superaddere dignum duxit, vestigiis inhærentes &c.* Quid, quod e verbis ejus in *Tract. de Conceptu Virg. et orig. Pecc. c. 18.* Nempe decens erat, ut ea puritate, qua major sub Deo nequit

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 824

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

711

C O D I C E S

712

nequit intelligi, Virgo illa niteret &c. argumentum instrui queat, eum cum Nostro sensisse? Verum haec ad Scholas. Mentem suam interim Noster sic aperit: Conceptio enim fuit uirtuosa et nulli culpe obnoxia, quamuis quidam theologi dicant beatam uirginem originalem maculam contraxisse quod est intelligendum de iure communi. Incidisset utique si deus omnipotens eam non preseruasset. sed in eodem instanti quo anima illa nobilissima corpori uniebatur capax fuit gratie diuine quam deus sibi singulariter infudit et a culpa cui omnes ex semine uirili concepti obligantur preseruavit. Atque hoc iis rationibus fulcit, quibus Job. Scotus, Petr. Aureolus, Job. Baconus, Herveus Nat. Franc. de Mayronis &c. deinceps usi fuere.

X. fol. 97. p. 2. Redeunt Bernhardi Sermones. Primus de purificatione beate marie virginis. Incipit: *Hodie templi dominum in templum domini. uirgo mater inducit &c. Extat edit. et T. suprac. col. 959. Bernb. de purificatione. Incipit: Purificationem beate marie virginis bodie celebramus &c. col. 962.*

XI. fol. 99. p. 2. *In annuntiatione beate uirginis marie de coniugio spirituali. Ignoti mihi Autoris Sermo, cuius exordium: Adeft nobis sermo dilectissimi in christo de coniugio quod est inter uerbum patris et humanam naturam assumptam in unitate persone. Similiter et de spirituali quod est inter deum et animum iustum.*

Exultet angelica turba celorum &c. Per decursum bis Gregorium M. citari video, legoque illud: Trepidare virginum est et ad omnem viri ingressum pavere &c. quod Ambrosii est L. 2. in Lucam. Finis: non amplius cor nostrum amori alterius preterquam christi sponsi pro nobis incarnati et passi prebeamus ipso adiuuante qui &c.

XII. fol. 102. p. 2. Bernhardi denuo Sermones VII. uno Hieronymi interjecto. *In assumptione marie virginis Sermo Bern. Incipit: Virgo gloria bodie celos ascendens &c. T. suprac. col. 995. Definit in verba: amplectenda dignatio maiestatis, nec habet particulam illam, quae in Edit. sequitur. Sermo Jeronimi de assumptione marie. Spurius et jam Cod. CXCIII. indicatus. In assumptione marie Bernhardus. Initium: Intravit Jesus in quoddam castellum &c. Quod dominus ac salvator noster semel et uno loco uisibiliter &c. Rejectus a Mabilonio, ut nothus, in T. V. col. 681. quod in mss. non exstat inter genuinos Bernardi Sermones. Exstat tamen inter tales in Cod. praesenti. In nativitate virginis marie sermo bern. Praemissa lacinia quadam de Salutatione Angeli, quae infit: Aue gratia plena. Non in sola uirginitate confare poterat gratie plenitudo &c. et in Allegoriam de Hydriis Canae definit, sequitur Bernardi Sermo, qui in Edit. adsignatur col. 1006. Dominicae infra Octavam Assumptionis, hujus exordii; Signum mag-*

num

2025-07-01

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 824

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

713

P A T R I S T I C I .

714

*num apparuit in celo &c. Vebe-
menter quidem dilectissimi uir unus
et mulier una &c. Post finem,
quem habet in Edit. adtexta est
nobis Peroratio incipiens: Per
te accessum habeamus ad filium &c.
quam in Edit. habes ad calcem
Sermonis II. de Adventu Domini
col. 723. Sequitur porro *Sermo*
bern. de aduentu domini. Initium:
Hodie fratres in aduentu domini
quem celebramus &c. cui absque
titulo statim nequit alter: *Dignum est fratres ut tota cum deu-
tione &c.* Uterque Edit. col. 723.
et 726. *Bern. in die palmarum.*
Iterum duo Sermones connexi
nullo titulo medio. Prior: *Non
sine causa spiritum sponsi &c.* Alter:
*Necesse est ut loquamur ho-
die breuius &c.* In Edit. col. 878.
et 879. *Bern. de passione domini.*
Initium: *Uigilate animo fratres
ne infructuose &c.* col. 884. *In
cena domini Sermo bernbar.* Ini-
tium: *Isti sunt dies quos obserua-
re debetis dies pleni pietate et gra-
tia &c.* col. 890. Universim igitur
Codex iste *Sermones Bernbar-
di XIX.* complectitur, qui non
spernendam aliquando lectionem
offerunt.*

XIII. fol. 125. *Altricatio Au-
gustini contra iudeos.* Incipit: *Uos
inquam conuenio o iudei qui usque
in bodiernum diem &c.* Spuria
etiam Cod. CCXLIX. indicata.

XIV. fol. 126. p. 2. *Sermo*
leonis pape de trinitate. Exordium:
*Ad ecclesie filios instruendos ad-
dendum est &c.* Intellige *Traſta-
tum adversus Errores Eutycheti-
tis*, ut extat Edit. *Venet.* Opp.

1748. p. 102. f. sed Periodus
tertia nobis sic legitur: *Fiat er-
go per corda omnium dispensatio
omnium munerum diuinorum. et
seruitutem oris nostri docti simili-
ter indocti non spernant.*

XV. fol. 130. p. 2. *Sermo*
Jobannis (Chrysostomi) episcopi
de misericordia. Initium: *Tria sunt*
que in misericordie opere optanda
sunt christiano &c. Finis: *quas non*
sperauit inueniat. Non extat in
Edit. *Maur.* Opp. graecolat. le-
gitur tamen latinus in Edit. *Lugd.*
1687. T. V. p. 372. f.

XVI. fol. 132. *Sancti Augu-
stini de penitentibus.* Initium: *Pius*
*dominus ac misericors per prophe-
tam nos hortatur ad penitentiam*
&c. Finis: *et suscipit omnes ad*
*se reuertentes. cui est honor et glo-
ria &c.* E variis *Caesarii Locis*
*de Decimis, Eleemosyna, con-
federatione Mortis compilatus*
Sermo brevis.

XVII. fol. 133. *Sancti maxi-
mi episcopi de Letanijs.* Initium:
Legimus in propheta cum Nyniue
*ciuitati submersio (subuersio) di-
uinitus immineret &c.* Extat in
Bibl. PP. *Lugd.* T. VI. p. 27.
et cum Opp. *S. Leonis. Venet.*
1748. p. 199. f. In Cod. pro
crapulosis epulis legitur copiosis,
ubi rectius etiam in propheta, quam
in Prophetis, quod habent Edita.

XVIII. fol. 133. p. 2. *Item*
sermo de letanijs. Initium: *Quia*
*dies letaniarum id est supplicatio-
num annua reuolutione recolimus*
*libet propter simpliciores unde ex-
ordium sumpserint breuiter com-
memorare.* Deducto dein ab Apo-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 824

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

715

C O D I C E S A

716

stolis post Christi ascensionem in ciuitate manere jussis instituto morem recentius induustum ita refert Noster: *Nam cum exigentibus peccatis galliarum populi luporum rabie acriter interirent. nec illius flagelli adeo remedium inueniri posset. Congregati traduntur galliarum episcopi apud viennam preci- puam gallie urbem atque in com- mune statuerunt ut triduano ieiunio domini misericordiam implora- rent antiquorum patrum uestigia sequentes. Cumque ad eorum pre- ces oculus diuine misericordie re- spiciens flagelli bujus pestem mi- sericorditer abstulisset, bij dies in consuetudinem annue celebritatis venerunt ut per galliarum prouin- tias ante ascensionis domini diem celebrarentur. Agamus ergo et nos hos dies &c. Urget dein officia vitae christianae praecipue Fidem, Spem et Caritatem, quas per pisces, ovum et panem apud Lucam C. 11. designari contendit, finitque: in precibus perseue- rare debetis quoisque has tres uir- tutes impetrare a domino ualeatis. Quod ipse nobis concedat, qui &c. Autorem ignoro, qui ex allatis Gallus fuisse non videtur.*

XIX. fol. 134. p. 2. *Sermo de ascensione domini.* Et manu recentiore: leonis pape. Recte; legitur enim edit. Opp. Venet. 1748. p. 76. hoc initio: *Sacramentum dilectissimi salutis nostre quam pre- tio sanguinis sui &c.*

XX. fol. 136. *Item de ascen- sione domini sermo.* Initium: *Hec festiuitas fratres karissimi ideo ascensio domini vocatur quia in il-*

la humanitas quam filius dei af- sumpsit ex nobis ascendit in celum &c. Finis: Quod ipse uobis con- cedat qui pro nostra salute nasci mori resurgere et ad celos ascende- re uoluit. Qui cum deo &c. Ab eodem ignoto Autore Sermones omnes adseruntur hujus Codicis proficiisci puto.

XXI. fol. 137. *In nativitate Johannis baptiste Sermo maximi episcopi.* Incipit: *Solempnitates nobis diuersorum martirum fratres karissimi uite presentis occasus &c. ut Bibl. PP. Lugd. T. VI. p. 32. et edit. Venet. suprac. p. 135.*

XXII. fol. 138. *Sermo Leonis pape in festo petri et pauli apo- stolorum.* Incipit: *Omnium qui- dem sanctorum solempnitatum dilectissimi totus mundus est parti- ceps &c. ut edit. Venet. suprac. p. 83. sed nobis his verbis pero- ratur: et finis fecit euales, nec adeat clausula Editorum.*

XXIII. fol. 139. *Sermo beati Johannis (Chrysoft.) episcopi de beato paulo apostolo.* Initium: *Beatus paulus qui tantam uim alacri- tatis humane &c. Est Tertius de Laudibus Pauli et legitur edit. Maur. graecolat. Paris. 1718. T. II. col. 486. Item Lugd. lat. 1687. T. III. p. 318.*

XXIV. fol. 141. *Sermo leo- nis pape de ephifania domini nostri ihesu christi.* Incipit: *Gaudete in domino dilectissimi iterum dico gau- dete &c. Est II. de hoc Festo et legitur edit. Venet. suprac. p. 30. Codex mox sub initium pro per- sequentibus habet non credentibus,*

et

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 824

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

717

P A T R I S T I C I .

718

et magis infra per occultam gratiam uocaretur pro signaretur.

XXV. fol. 141. p. 2. Sermo fulgentij episcopi de eodem. Initium: *Nostis fratres karissimi quod dies iste qui nobis in honore domini per singulos annos celebratur &c.* Extat edit. Opp. Venet. 1742. p. 253. f. ubi perperam sub initium: *Et quia Graecum probatur esse vocabulum, (Epiphania) multis est Latinis incognitum. Inde est quod &c.* Rectius Codex: *multisque Latinis incognitum inde est quod &c.*

CCXXVII. VI. E. 30.

Codex membraneus lat. Sec. 218
faltem XII. Folior. nunc 24. f.
per duas columnas exaratus, Ti-
tulisque miniatis distinctus, ma-
nus, ut videtur, Hispanae e ti-
tulo paullo recentius pag. ult. ad-
scripto: *Don Rodrigo por la gra-
cia de dios Rey de castilla de Tho-
ledo de leon de Galisia de sevilla
de cordoua de Murcia de iaben et
algarbe,* sequentia continet: I.
*Incipit Liber De Decem Cordis
S. Augustini.*

Quas tu si caperis discrimina mille ualebis.

Tempnere perpetua atque carere fame.

Augustinus adeſt bonus hic athleta famosus.

Denas qui cordas tangere rite quiuit.

Hinc tibi iobannes odas canit atticus ille.

Fuluo qui meritis. emicat ore sacris.

Hic interjectus est *Elenchus Contentorum* in Cod. quorum ultimum numeratur *Omelia sancti Johannis (Chrysostomi) de cordis compunc-*

tione, ad quam Distichon postremum adludit, quae vero depe-
riit. Dein concludit Poeta:

Exempla istorum fuerit quicumque secutus.

Hic possessor erit o paradise tui.

Et nunc Liber praedictus orditur: *Deus et dominus noster misericors et miserator &c.* ut T. V. Opp. edit. Maur. Parif. 1683. col. 48. ubi *Classis I. Sermo IX.* est, lec-
tione tamen non raro variante; ita c. 2. nobis fol. 1. p. 2. malim cum nostro: *Clamemus et laude-
mus, quam cum Editis: Clama-
vimus et laudavimus &c.* Conclu-
ditur: *Erit ergo illud sabbatum
sabbatorum. quod hic desideramus.*

ut ibi inueniamus. Iterum, ut vi-
detur, rectius, quam in Editis.

II. fol. 13. p. 2. Item Sermo S. Augustini *De Die Judicii.* Initium: *Audiuimus cum euangelium
legeretur terribilem simul et desiderabilem uocem — Discedite a
me maledicti &c.* Finis: *et ad ce-
lorum regnum feliciter peruenire.*
*Prestante domino nostro ihesu chri-
sto qui &c.* Extat T. cit. append.
col. 142. monentque Editores,

eum